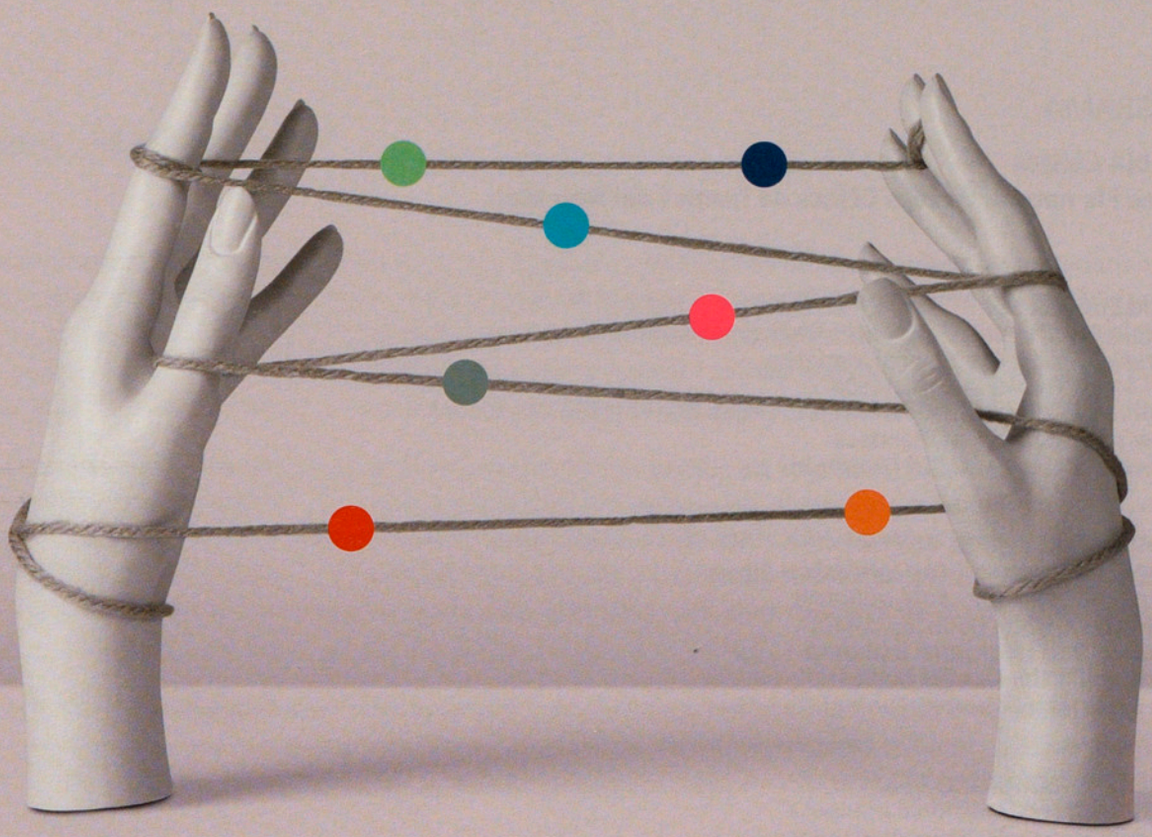

36 FESTIVAL TORROELLA DE MONTGRÍ

DEL 30 DE JULIOL AL 19 D'AGOST 2016

WWW.FESTIVALDETORROELLA.CAT

Dimarts, 16 d'agost de 2016
22.00 h - Auditori Espai Ter

Jordi Savall, viola da gamba
Andrew Lawrence–King, arpa irlandesa i saltiri
Frank McGuire, *bodhrán*

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

JOVENTUTS MUSICALS DE TORROELLA DE MONTGRÍ

PROGRAMA

La Viola Cèltica

L'home i la natura. Diàlegs Cèltics de l'Antic i del Nou Món

I

THE CALEDONIA SET
Archibald MacDonald of Keppoch. Tradicional irlandesa
The Musical Priest. Tradicional irlandesa
Scotch Mary. Tradicional irlandesa
Caledonia's Wail for Niel Gow. Captain Simon Fraser (1816 Collection)
Sackow's Jig. Tradicional irlandesa
(Viola soprano, arpa/saltiri i *bodhrán)*

THE LANCASHIRE PIPES
A Pointe or Preludium - The Lancashire Pipes
The Pigges of Rumsey - Kate of Bardie
Manchester Gamba Book *(ca.* 1640)
The Cup of Tea. Tradicional irlandesa
A Toy. Manchester Gamba Book
(Viola baixa, *the Bagpipes Tuning)*

FLOWERS OF EDINBURG
The Tuttle's Reel. Tradicional irlandesa
The Sword Dance. Tradicional irlandesa
The hills of Lorne. Charlie Hunter
Alexander's Hornpipe. Tradicional irlandesa (O'Neill, Chicago 1903)
The Flowers of Edinburg. Reel
Lament for the Death of his Second Wife. Niel Gow (1727-1807)
Fisher's Hornpipe
Peter's Peerie Boat. Tomas Anderson
(Viola soprano, arpa i *bodhrán)*

II

THE DONEGAL SET
The Rover Reformed. John Playford (1623-1686)
Lady Mary Hay's Scots Measure. Tradicional escocesa
Carolan's Farewell. Turlough O'Carolan
Gusty's Frolics. Tradicional de Donegal
Jimmy Holme's Favorite. Ryan's Mamoth Collection (Boston, 1883)
(Viola soprano, arpa/saltiri i *bodhrán*)

CAROLAN'S HARP
Ane Groundel. Duncan Burnett (Duncan Burnett's Music Book, Escòcia *ca.* 1610)
Dumbarton's Drums beat bonny. Anònim escocès (Oswald Caledonian Pocket Companion, 1783)
The Reel of Tullochgorum. Tradicional escocesa
(Arpa sola)

IRISH LANDSCAPES
The Lamentation of Owen Roe. Turlough O'Carolan (O'Neill)
The Hills of Ireland
The Morning Dew. Tradicional irlandesa
Apples in the Winter
The Rocky Road to Dublin
The Kid on the Mountain
Morrison's Jig
(Viola soprano, arpa/saltiri i *bodhrán*)

INTÈRPRETS

Jordi Savall, Lyra-viol (viola da gamba baixa) de Pelegrino Zanetti, Venècia 1553 - Viola da gamba soprano de Nicolas Chappuy, París *ca.* 1750
Andrew Lawrence–King, arpa irlandesa i saltiri
Frank McGuire, *bodhrán*

Amb el suport del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya.

La viola cèltica, elogi de la transmissió

Si la cara és el mirall de l'ànima, la música d'un poble és el reflex de l'esperit de la seva identitat, originàriament individual, però que pren forma amb el temps com a imatge del conjunt d'un espai cultural propi i únic. Qualsevol música transmesa i conservada per tradició oral és el resultat d'una feliç supervivència, seguida d'un llarg procés de selecció i de síntesi. Les músiques cèltiques del *fiddle*, o violí, d'Escòcia i Irlanda constitueixen un cas únic a Europa Occidental. Es tracta d'un dels patrimonis més rics i bells de totes les tradicions musicals vives del nostre temps.

El meu primer contacte amb la música cèltica es remunta, d'una banda, als anys 1977 i 1978, quan vàrem visitar Kilkenny per un concert amb Hespèrion XX. Durant el festival, els carrers, les places i els pubs eren plens de músics de tot tipus que tocaven sense parar. Quina vitalitat, quina màgia, veure tants músics, viure la música amb intensitat i emoció! D'altra banda, l'altra trobada s'esdevingué escoltant enregistraments històrics de les dècades de 1920 i 1930, com els dels genials James Schott Skinner i Joe MacLean, així com concerts de grups com The Chieftains, entre altres.

Durant aquests darrers trenta anys, he quedat fascinat pel repertori britànic per a viola. Però va ser amb la descoberta de manuscrits com el *Manchester Gamba Book*, amb més de trenta maneres diferents d'afinar la viola, i més concretament els *Bagpipe tunings,* que vaig adonar-me que hi havia també una profunda relació entre la viola i una antiga tradició cèltica que havia estat oblidada.

Durant aquests darrers anys, he començat a estudiar els reculls del segle XVII que contenen músiques escoceses i irlandeses, per descobrir l'extraordinària riquesa de les principals col·leccions de música cèltica, com les recollides per *George Farquhar Graham The Songs of Scotland* (Edinburgh, 1848), *George Petrie Complete Collection of Irish Music* (Londres, 1852, reeditada el 1902-1905), *William Bradbury Ryan's Mammoth Collection* (Boston, 1883), *O'Neill Music Of Ireland* (Nova York, 1903), *The Dance Music Of Ireland* (Nova York, 1907), *P.W. Joyce Old Irish Folk Music and Songs* (Londres 1909), *James Hunter The Fiddle Music Of Scotland* (Edimburg, 1979), *Alastair J. Hardie The Caledonian Companion* (Edimburg, 1981), *Aloys Fleischmann Sources Of Irish Traditional Music, ca.* 1600-1855 (Nova York i Londres 1998), entre altres.

Em va sorprendre constatar tanta abundància de material documentat, car el conjunt de totes aquestes col·leccions sobrepassa les 10.000 obres, totes de gran qualitat artística. També em va semblar molt interessant descobrir que certes melodies cèltiques presentaven figures molt semblants a les d'antigues cançons catalanes, com les que hi ha a *El testament d'Amèlia* i *Mairi Bhàn Òg*. Però la tasca més difícil va consistir en la selecció de les músiques més representatives, així com triar els diferents *tunings* adaptats a cada tipus de música. Amb aquesta finalitat, he preferit barrejar la viola soprano de Nicholas Chappuy de 6 cordes del 1750 amb la sonoritat càlida i poderosa de la viola baixa de 1697 de Barak Norman (per a les peces del manuscrit de Manchester i la *Ryan's Collection* de Boston), afinades en diferents *scordature*. A més de les arpes irlandeses i el salteri tocats per Andrew Lawrence-King, sempre amb acompanyament improvisat segons l'estil d'aquelles èpoques, hem afegit percussió a les peces de dansa o rítmiques, amb el *bodhrán* tocat per Frank McGuire. Hem seleccionat 30 peces, distribuïdes en sets agrupats per tonalitats. Es tracta d'un enfocament deliberadament sobri per a mostrar millor que el més essencial d'aquestes músiques es troba en elles mateixes, en la força i la màgia de llur discurs musical. Aquest programa és un homenatge fervorós a aquest art de la transmissió, al talent de tots aquests músics que han contribuït a crear aquest meravellós patrimoni i també a tots els que l'han sabut transmetre de generació en generació per a guardar-lo amb tota la seva força.

Totes aquestes músiques d'autors que sovint han restat en l'anonimat han esdevingut, gràcies a llur vitalitat, bellesa, emoció i encant, indispensables per a celebrar els moments més determinants de les diferents etapes de la vida. Cançons per a vèncer la tristesa o per a celebrar les bones notícies, danses per a festivar els moments de felicitat i d'alegria, planys per a superar la pèrdua d'una persona estimada o el record d'una desgràcia. Resten als nostres cors com les veritables veus i l'esperit essencial d'una civilització que ha sabut i sap guardar viva, gràcies a la música, la memòria i l'ànima de la seva identitat històrica.

Jordi Savall

JORDI SAVALL, viola da gamba

Jordi Savall és una de les personalitats musicals més polivalents de la seva generació. Fa més de cinquanta anys que redescobreix al món meravelles musicals abandonades en la foscor de la indiferència i de l'oblit. Dedicat a la recerca d'aquestes músiques antigues, les llegeix i les interpreta amb la seva viola de gamba, o com a director. Les seves activitats com a concertista, pedagog, investigador i creador de nous projectes, tant musicals com culturals, el situen entre els principals artífexs del fenomen de revalorització de la música històrica. És fundador, juntament amb Montserrat Figueras, dels grups musicals Hespèrion XXI (1974), La Capella Reial de Catalunya (1987) i Le Concert des Nations (1989).

Al llarg de la seva carrera ha enregistrat més de 230 discos de repertoris de música medieval, renaixentista, barroca i del classicisme, amb una especial atenció al patrimoni musical hispànic i mediterrani, que han estat mereixedors de moltes distincions. Els seus programes de concert han convertit la música en un instrument de mediació per a l'entesa i la pau entre pobles i cultures diferents, i de vegades enfrontades. No debades l'any 2008 Jordi Savall fou nomenat Ambaixador de la Unió Europea per al diàleg intercultural i, juntament amb Montserrat Figueras, varen ser investits Artistes per la Pau dins del programa Ambaixadors de Bona Voluntat de la UNESCO.

La seva fecunda carrera musical ha estat mereixedora de les més altes distincions nacionals i internacionals, d'entre les quals cal destacar el títol de Doctor Honoris Causa de les universitats d'Évora (Portugal), de Barcelona (Catalunya), de Lovaina (Bèlgica), de Basilea (Suïssa) i d'Utrecht (Països Baixos); la insígnia Chevalier de la Legió d'Honor de la República francesa; el Premi Internacional de Música per a la Pau del Ministeri de Cultura i Ciència de la Baixa Saxònia; la Medalla d'Or de la Generalitat de Catalunya; el Premi Helena Vaz da Silva i el prestigiós Premi Léonie Sonning, considerat el Premi Nobel de la música.

Jordi Savall va actuar per primera vegada al Festival de Torroella a l'edició de 1994 i hi va tornar a les de 2001, 2002, 2013, 2014 i 2015.

ANDREW LAWRENCE-KING, arpa barroca

Virtuós de l'arpa barroca, Andrew Lawrence-King és un dels grans intèrprets del repertori de música antiga i membre dels grups de Jordi Savall des de la dècada de 1980. Creatiu i carismàtic, també toca l'orgue, el saltiri i el clavicèmbal, i ha dirigit òperes i oratoris barrocs al teatre de La Scala de Milà, l'Òpera de Sidney, el Casals Hall de Tòquio, la Philarmonie de Berlín, el Konzerthaus de Viena, el Carnegie Hall de Nova York i el Palau de Belles Arts de Mèxic.

El 1994 va crear el seu grup propi, The Harp Consort. A més, és el director principal del Concerto Copenhagen i professor a la Guildhall School of Music and Drama de Londres i a la Royal Danish Academy of Music de Copenhaguen.

Pels seus treballs d'investigació ha rebut premis com el Noah-Greenberg i el de l'American Society. Pels seus èxits en l'àmbit de l'òpera barroca ha obtingut el Doctorat Honorífic de la Universitat de Sheffield, on també és professor associat d'investigació.

Andrew Lawrence King debuta al Festival de Torroella de Montgrí.

FRANK McGUIRE, *bodhrán*

Membre d'una família d'intèrprets de música tradicional, Frank McGuire sempre ha estat compromès amb la música celta. Toca la flauta i especialment el *bodhrán*, un tambor irlandès associat a la música tradicional celta de la qual és un reconegut intèrpret. Amb Lynn Tocker (acordió) i Mark Canning (guitarra) forma el trio Lyra Cèltica, amb els quals ha tocat arreu del món.

Frank McGuire ha tocat i gravat amb artistes com Karen Mathieson i Julie Fowlis o amb el Quartet de Brown Alison, els millors especialistes de música celta. Ha col·laborat també amb l'intèrpret de banjo Alison Brown, la violinista Kate Lasaure, la cantant de *blues* i *gospel* Lea Gilmore i el violagambista Jordi Savall.

Frank McGuire debuta al Festival de Torroella de Montgrí.

Organitza: Mitjans oficials: Mitjans col·laboradors: Amb el suport:

Amb el mecenatge:

Amb la col·laboració:

El Festival és membre de: El Festival dóna suport a: